

Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Herstructurering Insteekhaven Lummen'

in Heusden-Zolder en Lummen

Procesnota 1 (fase startnota)

In uitvoering van de nadere uitwerking van het Economisch Netwerk Albertkanaal

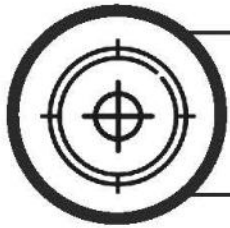
DEPARTEMENT
OMGEVING

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Overlegstructuur	8
2.1	Planteam	8
2.2	ENA.....	8
2.3	Planbegeleidingsgroep.....	10
2.4	Publieke consultaties	10
3	Procesverloop en -aanpak	11
3.1	Startfase - startnota	11
3.2	Scopingfase	11
3.3	Fase opmaak voorontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan.....	11
3.4	Fase opmaak ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan	12
3.5	Goedkeuringsfase	12

PLAN

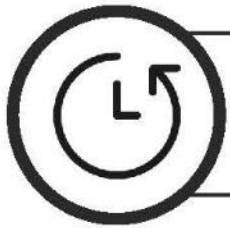
Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Insteekhaven Lummen – wijziging'

Waarom maken we dit plan?

[**Planvoornemen**]

Dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) wordt opgemaakt om de herstructurering en ontsluiting van het bedrijventerrein ter hoogte van de Insteekhaven of Kolenhaven in Lummen mogelijk te maken. De herstructurering houdt tegelijk een versterking in van de natuurwaarden in de Mangelbeekvallei. [Meer weten? zie startnota hoofdstuk 2. Planvoornemen](#)

Wat ging er aan dit plan vooraf?

[**Historiek**]

De herstructurering van het bedrijventerrein past in het ruimtelijk beleid voor het economisch netwerk Albertkanaal (of ENA), een essentiële economische cluster in Vlaanderen. [Meer weten over ENA? Zie startnota hoofdstuk 3 en bijlage 1 bij de startnota.](#)

Over welk gebied gaat het?

[**Plangebied**]

Het plangebied is gelegen rond het insteeddok aan het Albertkanaal in Lummen, hoofdzakelijk ten noorden van de E314. Een kleiner gedeelte bevindt zich op grondgebied van Heusden-Zolder. [Een situering op kaart? Zie startnota hoofdstuk 2.](#)

Wat kunnen de effecten zijn?

[**Scoping**]

De milieueffecten worden onderzocht in een milieubeoordeling die geïntegreerd wordt in het GRUP. [Meer weten over de milieubeoordeling? Zie startnota hoofdstuk 5.](#)

Het plan

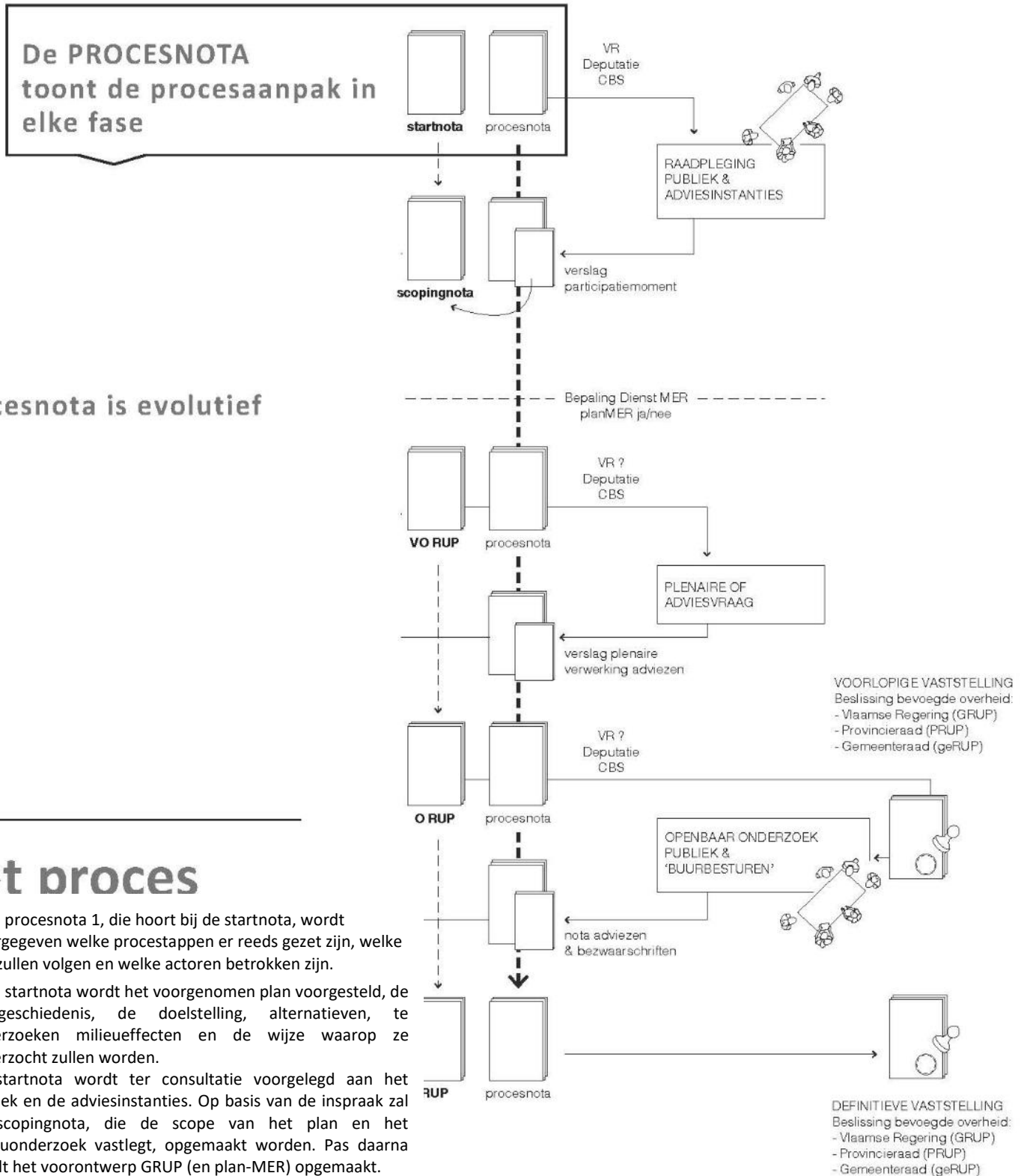
Het voorgenomen plan (GRUP) is een onderdeel van een ruimer gebiedsprogramma voor het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA), dat uitvoering geeft aan het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen om de economische structuur te versterken. In dat kader wil de Vlaamse Regering bestaande bedrijventerreinen herstructureren, voornamelijk voor watergebonden activiteiten. De voormalige kolenhaven in Lummen en Heusden-Zolder is één van die terreinen. De herstructurering vereist ook een goede ontsluiting naar het hoofdwegennet.

Deze herstructurering houdt ook het versterken van de Mangelbeekvallei in.

Voor Insteekhaven Lummen werd een planproces gevoerd maar dat werd in 2018 tijdelijk stopgezet omdat er bijkomend onderzoek nodig was voor de ontsluiting. De ontsluitingsmogelijkheden zijn verder onderzocht. Er worden nu twee alternatieven meegenomen in het proces om verder onderzocht te worden op hun effecten op de omgeving in een plan-MER.

& PROCES

Hoe ver staat het proces voor de opmaak van het GRUP?

Procesnota 1

Dit document is de procesnota 1 van het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) 'Herstructurering Insteekhaven Lummen'. De procesnota 1 hoort bij de startnota en schetst het planproces dat doorlopen is om tot de startnota te komen. De procesnota schetst eveneens het vervolgproces zoals het naar verwachting zal worden doorlopen.

Een geïntegreerd planningsproces voor een GRUP kent 5 fases. De resultaten van elk van deze 5 fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van 5 nota's die elkaar opvolgen.

In deze procesnota is vooral informatie over het procesverloop en de procesaanpak.

In de startnota is de inhoudelijke informatie over het GRUP opgenomen. De startnota wordt voorgelegd aan alle betrokkenen in een participatiemoment en een publieke raadpleging. Iedereen kan dus kennisnemen van het voorgenomen plan, opmerkingen formuleren en suggesties doen over doelstellingen, aanpak en onderzoek.

Het GRUP 'Herstructurering Insteekhaven Lummen' wordt voorbereid door het planteam, waarin de gemeente Lummen, de provincie Limburg, het Agentschap Innoveren en Ondernemen, De Vlaamse Waterweg nv, het departement Mobiliteit & Openbare Werken, het Agentschap Natuur en Bos en het departement Omgeving vertegenwoordigd zijn. De gemeente Heusden-Zolder en het Agentschap Wegen en Verkeer kozen er voor niet deel te nemen aan het planteam.

Het planteam zal voor de milieubeoordeling ondersteund worden door erkende MER-deskundigen van Sweco. Voor het procesverloop en de communicatie wordt ondersteuning geleverd door deskundigen van DenS Communicatie.

Opstartfase

Het geïntegreerd planningsproces van het GRUP 'Herstructurering Insteekhaven Lummen' wordt formeel opgestart met de goedkeuring van de startnota door de Vlaamse Regering. Op dit moment is de eerste onderzoeksfase van dit GRUP doorlopen. De resultaten van dit eerste onderzoek zijn opgenomen in de startnota. Zowel start- als procesnota zijn te raadplegen op:

www.omgevingvlaanderen.be.

Contact en info:

Departement Omgeving

www.omgevingvlaanderen.be

omgevingsplanning@vlaanderen.be

02. 553 38 00

Graaf de Ferrarisgebouw,

Koning Albert II-laan 20, bus 7, 1000 Brussel

1 Inleiding

Voorliggend document is de procesnota die hoort bij de startnota voor de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in de zin van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening: GRUP 'Herstructurering Insteekhaven Lummen'.

De VCRO stelt dat een ruimtelijk uitvoeringsplan het resultaat is van een ruimtelijk planningsproces waarbij de effectbeoordelingen procedureel en inhoudelijk geïntegreerd worden in het proces, het zogenaamde geïntegreerd planningsproces. Die integratie houdt in dat de effectbeoordelingen plaatsvinden tijdens het proces voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan. De effectbeoordelingen leveren gegevens over de mogelijke effecten van het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan. Die gegevens worden verwerkt in het planningsproces voor het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het geïntegreerde planningsproces bestaat uit vijf fasen, waarbij het resultaat telkens geconsolideerd wordt in een van de volgende documenten:

- 1° de startnota
- 2° de scopingnota
- 3° het voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan
- 4° het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan
- 5° het definitieve ruimtelijk uitvoeringsplan.

In functie van het geïntegreerde planningsproces wordt een procesnota opgesteld die het volledige verloop van het planningsproces beschrijft. Het is een informatief en evolutief document dat in de loop van het planningsproces kan worden aangevuld. De procesnota geeft aan hoe het proces zal verlopen en bevat informatie over welke actoren betrokken worden bij het planningsproces, op welke wijze de participatie georganiseerd zal worden en hoe omgegaan wordt met de resultaten van de participatie, en hoe en wanneer de informatieverstrekking zal verlopen als ze niet geregeld wordt door de Vlaamse Regering.

2 Overlegstructuur

2.1 Planteam

Het ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgesteld door een planteam dat volgens artikel 2.2.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) kan bestaan uit verschillende personen die werken in een samenwerkingsverband, waaronder minstens één ruimtelijk planner.

Het planteam voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan 'Insteekhaven Lummen – wijziging' wordt gevormd door vertegenwoordigers van:

- Gemeente Lummen
- Provincie Limburg
- VLAIO, het Agentschap Innoveren en Ondernemen
- DVW, De Vlaamse Waterweg nv
- MOW, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken
- ANB, het Agentschap voor Natuur en Bos
- Departement Omgeving (ruimtelijk planner en vertegenwoordigers team omgevingseffecten)

Het planteam is de motor van het planproces: het zorgt voor de opmaak van documenten, voor de voortgang van het proces en uit te voeren onderzoeken, voor de kwaliteitsbewaking en voor de communicatie met alle betrokkenen. Het planteam is ook verantwoordelijk voor de opmaak van de milieubeoordeling die geïntegreerd verloopt als een onderdeel van het GRUP.

Het planteam wordt voor de milieubeoordeling ondersteund door deskundigen van Sweco. Voor het procesverloop en de communicatie wordt ondersteuning geleverd door deskundigen van DenS Communicatie.

Er is voorzien in de mogelijkheid om het planteam aan te vullen met een planbegeleidingsteam met een ruimere samenstelling. In de fase van de startnota is het planbegeleidingsteam nog niet samengesteld.

2.2 ENA

Het Economisch Netwerk Albertkanaal wordt gevormd door een grote concentratie van economische activiteiten en is belangrijk voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Vlaanderen. In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd in september 2001 een planningsproces 'nadere uitwerking economisch netwerk Albertkanaal' opgestart, waarin een globale visie en ontwikkelingsperspectieven binnen het kader van netwerkvorming worden aangereikt. Het is de bedoeling om deze visie en ontwikkelingsperspectieven te realiseren door het opmaken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

De uitwerking van het ENA wordt aangestuurd door het zogenaamd DB ENA, of dagelijks bestuur ENA. Het DB ENA bestaat uit vertegenwoordigers van het kabinet bevoegd voor Omgeving, kabinet bevoegd voor Economie, kabinet bevoegd voor Mobiliteit, het Departement Omgeving, het departement MOW, het Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg (DVW) en VLAIO.

De uitwerking ENA gebeurt in nauwe samenwerking tussen de drie bestuursniveaus (het Vlaams gewest, de provincies Antwerpen en Limburg, en de gemeenten). De samenwerking was opgebouwd uit een procesteam, een stuurgroep en een regionaal bestuurlijk en maatschappelijk forum. Het procesteam bestond uit de opdrachthouders en de opdrachtgever. De stuurgroep was opgebouwd uit beleidsvertegenwoordigers van de bovenlokale bestuursniveaus, aangevuld met de leden van het

procesteam. In het regionaal bestuurlijk forum zetelden de gemeenten. Het maatschappelijk forum was samengesteld uit bovenlokale vertegenwoordigers van maatschappelijke actoren.

Het bestuurlijk overleg over ENA zorgt voor de beleidsvoorbereiding. In dat kader werden beslissingen van de Vlaamse Regering voorbereid, waarin het huidige planproces kadert.

In de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 april 2004 over de nadere uitwerking van het ENA werd het bedrijventerrein Insteekhaven Lummen (binnen de ENA-studie benoemd als 'Kolenhaven Lummen') aangeduid als een te herstructureren bestaand bedrijventerrein. De totale te ontwikkelen oppervlakte volgens het ENA bedraagt 70 ha. Naast het huidige industriegebied volgens het gewestplan (60,3 ha) en de insteekhaven zelf (4,4 ha) werd destijds een zoekzone (uitbreidingszone) ten noorden en noordoosten van het bestaande bedrijventerrein aangeduid (22,3 ha). In het zuiden van het gebied, ter hoogte van de Mangelbeekvallei, is anderzijds 17 ha van het bestaande industriegebied aangeduid om te schrappen ten behoeve van de bestemming natuur in de Mangelbeekvallei.

Verdere besluitvorming zoals de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 leidde tot het opstarten van diverse onderzoeken en studies. Zo is er een Ruimtelijk Veiligheidsrapport (2007) opgemaakt voor het ENA, alsmede een globale plan-MER-studie (2008-2014).

Verdere besluitvorming zoals de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 leidde tot het opstarten van diverse onderzoeken en studies. Zo is er een Ruimtelijk Veiligheidsrapport (2007) opgemaakt voor het ENA, alsmede een globale plan-MER-studie (2008-2014).

De Vlaamse Waterweg nv verkreeg van het coördinatieplatform van het ENA (C-ENA) het mandaat om een inrichtingsstudie op te maken en na te gaan welke de mogelijkheden zouden zijn voor de ontwikkeling (én realisatie) van het gebied. Dit onderzoekstraject liep van 2008 tot 2012, waarbij DVW een aantal onderzoeksrapporten liet opmaken. Dit leidde tot een synthesestructuurschets o.b.v. een aantal ruimtelijke concepten.

Verdere concretisering en overleg in verband met milieu, de ontsluiting en de kosten/baten vonden plaats in 2012. Op 21 december 2012 besliste het coördinatieplatform ENA om het voorkeursscenario te herbevestigen, de MER-procedure af te ronden, een traject voor een gewestelijk RUP aan te vangen en de (her)ontwikkeling voor te bereiden. In de loop van 2014 volgde daarop een overlegronde. De plenaire vergadering vond plaats op 18 december 2014.

De Vlaamse Regering besliste op 17 juli 2015 over de verdere aanpak en de lopende acties in het uitvoeringsprogramma voor het Economisch Netwerk Albertkanaal (conceptnota VR2015 1707 DOC 0893/1). Verschillende actiepunten werden geactualiseerd en afgestemd op nieuwe ontwikkelingen en doelstellingen. Wat betreft de Insteekhaven van Lummen werden met deze beslissing de eerder genomen principiële keuzes voor het inrichtingsscenario (nr. 6) en de ontsluiting (nr. 1) als basis voor het verder vervolg van het planningsproces bevestigd.

Op 17 juli 2015 herbevestigde de Vlaamse Regering de visie en beslispunten van 2004 en werd voor Insteekhaven Lummen het planningsproces verdergezet.

In 2017 volgden de goedkeuring van het voorontwerp GRUP en de voorlopige vaststelling van het ontwerp van GRUP 'Specifiek regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter Insteekhaven Lummen' volgens ontsluitingsscenario 1. Het openbaar onderzoek leverde 143 bezwaarschriften op. Daarop volgde de beslissing van de Vlaamse Regering om het planningsproces tijdelijk stop te zetten en noodzakelijk bijkomend onderzoek van de ontsluitingsalternatieven voor het gebied en de ruimere regio mogelijk te maken (zie VR 2018 2704 DOC.0423/1). De Vlaamse minister, bevoegd voor het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer, en de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, werden gelast met de opdracht aan het Dagelijks Bestuur ENA voor de uitvoering van dit onderzoek.

Het Dagelijks Bestuur ENA (DB ENA) nam deze opdracht op en stelde daarbij dat de principiële keuze voor het ontwikkelings- en inrichtingsscenario 6 (cfr. beslissing van het Coördinatieplatform ENA van 25 januari 2010, zie bovenstaande figuren) gehandhaafd bleef als basis voor het bijkomend onderzoek alsook voor het hernemen en verder uitwerken van het planningsproces.

In het DB ENA werd een akkoord bereikt over de verdere aanpak en de financiering. De Vlaamse Waterweg nv werd aangeduid als trekker van de studie i.s.m. het departement Mobiliteit en Openbare Werken en het departement Omgeving. De studie werd opgestart in 2020 en afgerond in juli 2022 (uitvoerend studiebureau Arcadis). De studie beschrijft zes geactualiseerde alternatieven en enkele varianten, telkens met bepaalde kenmerken zoals prijszetting, relaties met de ruimere verkeerssituatie, fietsroutes, aanleg van bruggen, de relatie met de bebouwing, Mangelbeek,... Het eindrapport met een beschrijvend kader en verschillende kaarten werden voorgelegd aan het DB ENA van 10 juni 2022 en aan de betrokken kernactoren, waaronder de beide betrokken gemeenten Lummen en Heusden-Zolder. Door deze resultaten af te toetsen met de doelstellingen, randvoorwaarden en aan te houden principes voor de herstructurering van het gebied, werd gekomen tot een selectie van twee alternatieven (met 1 variant) die voor verder onderzoek (milieueffecten, haalbaarheid) verder meegenomen worden in het proces. Aldus werd beslist tot het hernemen van het planningsproces voor de opmaak van het GRUP.

De globale voortgang van de verschillende ENA programma's werd op 8 juli 2022 aan de Vlaamse Regering medegedeeld.

2.3 Planbegeleidingsgroep

In de loop van het planproces zal een planbegeleidingsgroep worden samengebracht. Naast het planteam zal dan op geregelde momenten in het planproces ook teruggekoppeld met een ruimere groep van instanties en actoren: de planbegeleidingsgroep.

De planbegeleidingsgroep wordt doorheen het volledige planproces geïnformeerd door het planteam over de vorderingen van het planproces, over de uitgewerkte documenten en onderzoeken en over de planopties. Het planbegeleidingsteam kan hierover een terugkoppeling geven.

Sommige leden van de planbegeleidingsgroep treden ook op als adviesinstantie (over de startnota en het voorontwerp-GRUP). Hun aanwezigheid en inbreng in de planbegeleidingsgroep is geen voorafname op het formele advies.

De samenstelling van de planbegeleidingsgroep wordt in een latere fase bepaald.

2.4 Publieke consultaties

De startnota zal, zoals de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaalt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, onderworpen worden aan een raadpleging van de bevolking gedurende 60 dagen. De startnota wordt dan ter inzage worden gelegd bij de gemeenten Lummen en Heusden-Zolder en digitaal ter beschikking gesteld op de website van het departement Omgeving. Tijdens deze publieke consultatie wordt een participatiemoment voorzien.

Na de voorlopige vaststelling van het ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zal zoals de Vlaamse Codex Ruimtelijke ordening bepaalt, een openbaar onderzoek van 60 dagen georganiseerd worden.

Bijkomende publieke participatiemomenten zijn mogelijk, bijvoorbeeld naar aanleiding van het openbaar onderzoek over het ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan.

3 Procesverloop en -aanpak

3.1 Startfase - startnota

De voorbereiding van het planproces gebeurde binnen de uitwerking van het ENA, zoals opgenomen in deel 2.2 van deze procesnota.

In uitvoering van de keuzes die door de VR werden gemaakt werd een startnota uitgewerkt met als uitgangspunten voor de bedrijfsontwikkeling het scenario 6 en twee mogelijk ontsluitingsalternatieven.

Op 25 mei kwam het planteam samen voor een opstartvergadering en de bespreking van de plandoelstellingen. Het verslag van het planteam is opgenomen als bijlage bij deze procesnota.

3.2 Scopingfase

De startnota wordt na de goedkeuring door de Vlaamse Regering onderworpen aan een publieke consultatie van 60 dagen.

Tegelijk met deze publieke consultatie wordt advies gevraagd over de startnota en de procesnota aan:

- de strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO)
- de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen;
- de deputaties van de betrokken provincie Limburg;
- de colleges van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeenten Lummen en Heusden-Zolder;
- de overige door de Vlaamse Regering aangewezen diensten.

Tijdens de publieke consultatie zal een publiek participatiemoment georganiseerd worden. Gezien de relatief beperkte omvang van het plan volstaat één moment op één centraal gelegen locatie.

Op basis van de adviezen en inspraakreacties zal het planteam de startnota daarna herwerken tot een scopingnota.

Het planteam maakt een nota waarin aangegeven wordt op welke wijze de inspraakreacties verwerkt zijn en gemotiveerd wordt waarom wel of niet op de vragen en opmerkingen ingegaan is bij de opmaak van de scopingnota. Dit verslag wordt toegevoegd aan de geactualiseerde procesnota2.

3.3 Fase opmaak voorontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan

In deze fase worden de milieueffecten van de verschillende planalternatieven onderzocht zoals aangegeven in de scopingnota. Mede op basis van de resultaten van dit milieueffectenonderzoek zal het planteam een voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan opmaken dat daarna wordt voorgelegd aan een plenaire vergadering, zoals voorzien in de VCRO.

Parallel aan de plenaire vergadering zal het voorontwerp RUP toegelicht worden aan het planbegeleidingsteam.

Van de plenaire vergadering en het overleg met het planbegeleidingsteam wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt toegevoegd aan de geactualiseerde procesnota 3.

3.4 Fase opmaak ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan

Op basis van de conclusies van de plenaire vergadering over het voorontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan stelt het planteam een voorstel van ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan op en een nota waarin aangegeven wordt op welke wijze rekening gehouden wordt met de adviezen van de plenaire vergadering.

Nadat de Vlaamse Regering het ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan voorlopig vaststelt, wordt het ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan onderworpen aan een openbaar onderzoek van 60 dagen.

Het planteam kan er voor opteren om tijdens het openbaar onderzoek een informatiemoment voor de bevolking te organiseren onder de vorm van een infomarkt in de betrokken gemeenten.

Na de beslissing over de voorlopige vaststelling wordt procesnota geactualiseerd. Aan deze procesnota 4 wordt een nota toegevoegd waarin aangegeven is op welke wijze de Vlaamse Regering rekening gehouden heeft met de adviezen van de plenaire vergadering.

3.5 Goedkeuringsfase

Het planteam verwerkt de adviezen, opmerkingen en bezwaren uit het openbaar onderzoek en maakt een voorstel van definitief ruimtelijk uitvoeringsplan op. De neerslag van de wijze waarop de adviezen, opmerkingen en bezwaren uit het openbaar onderzoek verwerkt zijn, wordt opgenomen in het ontwerp-besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling.

De bevoegde minister vraagt het advies aan de Raad van State over het principiële goedgekeurde plan. Na de verwerking van het advies van de Raad van State beslist de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Na de definitieve vaststelling wordt de procesnota 5 opgesteld die het planningsproces afrondt.